

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การสำรวจประชากรแฝง เพื่อเร่งขับเคลื่อน
การแก้ไขปัญหาของสำนักงานเขตบางซื่อ

จัดทำโดย นางสาวนิภาพรรณ พานิช

ตำแหน่ง เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ

สังกัด ฝ่ายทะเบียน สำนักงานเขตบางซื่อ

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๓๓
สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

๑. ชื่อเรื่อง การสำรวจประชากรแฝง เพื่อเร่งขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาของสำนักงานเขตบางซื่อ

๒. หลักการและเหตุผล

แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (เริ่มใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (เริ่มใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) ได้วางเป้าหมายในการส่งเสริมสนับสนุนให้ กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองศูนย์กลางการติดต่อธุรกิจระหว่างประเทศ รวมทั้งเป็นศูนย์กลางการศึกษา การบริการด้านการแพทย์และสุขภาพระดับนานาชาติที่พร้อมด้วยสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีในการสื่อสาร และระบบคมนาคมมาตรฐานสูง โดยปรับปรุงและจัดให้มีศูนย์การขนส่งในเขตเมือง เช่น เขตบางซื่อ โดยต้องมีการจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดิน จัดเตรียมระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ บริการทางสังคมและที่อยู่อาศัย ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชากรเมืองที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งแก้ไขปัญหาจราจร ชยะ น้ำเสีย น้ำท่วม และมลภาวะทางอากาศ ตลอดจนการจัดทัศนียภาพของเมืองให้สวยงาม มีพื้นที่สีเขียวและสวนสาธารณะ นอกจากนี้ ได้วางเป้าหมายการพัฒนากทม. ให้เป็นเมืองศูนย์กลางการบริการธุรกิจและพาณิชย์ ศูนย์กลางการขนส่งและโลจิสติกส์ ศูนย์บริการด้านสุขภาพและการศึกษา และเมืองที่อยู่อาศัย โดยประสานการวางระบบโครงข่ายโครงสร้างพื้นฐาน ระบบขนส่งมวลชนสาธารณะ และบริการสังคมกับมาตรการทางผังเมือง ในการชี้้นำให้การขยายตัวของกรุงเทพมหานครเป็นไปอย่างมีแบบแผนและเหมาะสม รวมทั้งการจัดสิ่งแวดล้อมเมืองให้เอื้อต่อการอยู่อาศัย การเดินทางและการขนส่งโดยสะดวกและปลอดภัย โดยเฉพาะการป้องกันน้ำท่วม-น้ำเสีย พร้อมทั้งจัดให้มีพื้นที่สีเขียว เพื่อเป็นปอดและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชุมชนเพิ่มขึ้น เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจและกิจกรรมต่างๆ ทั้งการท่องเที่ยว อุตสาหกรรม ธุรกิจการค้า การคมนาคมขนส่ง และการเพิ่มขึ้นของประชากรเมือง

กรุงเทพมหานครกำลังเริ่มกระบวนการปรับปรุงผังเมืองครั้งที่ ๔ เพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และแนวโน้มการพัฒนาเมือง ตามนโยบายของภาครัฐและความต้องการของประชาชน ซึ่งแผนพัฒนากทม. ระยะ ๒๐ ปี ระยะที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๖๑ -๒๕๖๕) ด้านที่ ๔ มหานครกระชับ เป้าประสงค์ที่ ๔.๑.๑.๑ ส่งเสริมการขยายตัวในการใช้ประโยชน์ที่ดินเต็มประสิทธิภาพตามผังเมืองรวมและเพิ่มความหนาแน่นประชากรในเขตเมืองชั้นในและเขตเมืองชั้นกลาง โดยมีมาตรการด้านการสำรวจ จัดเก็บ และจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อการวางผังเมืองและวิสัยทัศน์ของกรุงเทพมหานคร ๒๕๗๕ ได้กำหนดให้ กรุงเทพมหานคร เป็นมหานครแห่งเอเชีย โดยกำหนดจากความคิด และความต้องการของประชาชน โดยใน ๒๐ ปีข้างหน้า กรุงเทพมหานคร จะต้องก้าวขึ้นเป็น “มหานครแห่งเอเชีย” เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสังคมในทวีปเอเชีย และในภูมิภาคอาเซียน โดยกรุงเทพมหานครได้กำหนดบทบาทไว้หลายด้าน เช่น มหานครปลอดภัย คือ เป็นมหานครที่ปลอดภัย พิษ ปลอดภัยอาชญากรรม และยาเสพติด ปลอดภัยอุบัติเหตุ ปลอดภัยพิบัติ เป็นมหานครสีเขียว ที่มีพื้นที่สาธารณะ มีพื้นที่สีเขียวในสัดส่วนที่เหมาะสมกับขนาดพื้นที่และจำนวนประชากร เป็นมหานครที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน ที่ประหยัดพลังงาน ใช้พลังงานที่สะอาดเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ยังเป็นมหานครสำหรับทุกคน ทุกชนชั้น ทุกอาชีพ ทุกเพศ ทุกวัย และทุกสภาพ อยู่ร่วมกันอย่างเสมอภาคและสมานฉันท์ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน เป็นมหานครกะทัดรัด โดยปรับเปลี่ยนโครงสร้าง ผังเมืองจากเมืองโตเดี่ยวรวมศูนย์ ไปเป็นมหานครที่ประกอบด้วยเมืองขนาดเล็ก

กะทัดรัด จำนวนหลายเมืองทั้งในกรุงเทพมหานคร และในจังหวัดใกล้เคียง เชื่อมโยงสนับสนุนซึ่งกันและกัน เชื่อมต่อกันโดยรถไฟฟ้ามหานคร เป็นต้น

เนื่องจากได้มีการก่อสร้างสถานีกลางบางซื่อเป็นสถานีรถไฟครบวงจรขนาดใหญ่ อำนวยความสะดวกด้านการคมนาคม เชื่อมต่อเส้นทางทุกทิศ ซึ่งในอนาคตอันใกล้พื้นที่เขตบางซื่อ จะเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของกรุงเทพมหานครตอนเหนือ จึงทำให้มีประชากรเคลื่อนย้ายเข้ามาในพื้นที่ โดยประชากรส่วนหนึ่งเป็นประชากรแฝงซึ่งอาศัยอยู่ ทำงาน และเรียนหนังสือ แต่ไม่ได้แจ้งย้ายทะเบียนบ้านเข้ามาในพื้นที่เขตบางซื่อ ถึงแม้ที่ผ่านมาได้มีการแก้ไขปัญหาประชากรแฝง โดยการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้มีการแจ้งย้ายชื่อเข้าทะเบียนบ้านในพื้นที่ให้ได้มากที่สุด แต่ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากสาเหตุหลายประการที่ประชากรเหล่านี้ไม่ได้แจ้งย้ายทะเบียนบ้านเข้ามา เช่น การเข้ามาทำงานของแรงงานผู้มีรายได้น้อย ซึ่งไม่สามารถหาบ้านที่อยู่ได้อย่างถาวร การเข้ามาศึกษาเล่าเรียนของนักศึกษาที่พักอาศัยอยู่หอพักชั่วคราวในช่วงเวลาที่ศึกษาอยู่ เป็นต้น ประชากรแฝงเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อปัญหาทุกด้านของกรุงเทพมหานคร เช่น ปัญหาด้านการจัดเก็บขยะ การแพทย์ การศึกษา การจราจร เป็นต้น และสำนักงานเขตบางซื่อก็ได้รับผลกระทบจากประชากรแฝงด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะฝ่ายทะเบียน เนื่องจากมีประชากรแฝงมาขอรับบริการจำนวนมาก ทำให้ระยะเวลาในการรับบริการมีระยะเวลานานขึ้น และส่งผลให้มีการร้องเรียนการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ดังนั้น จึงมีแนวคิดที่จะจัดเก็บข้อมูลจำนวนประชากรแฝง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการขอเพิ่มกรอบอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ของฝ่ายทะเบียน เพื่อรองรับการบริการประชาชนอย่างเหมาะสม และใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับกรุงเทพมหานครในการวางแผน กำหนดนโยบาย การวางผังเมือง และเป็นข้อมูลในการขอจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลในการจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชนในกรุงเทพมหานครให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี เนื่องจากหลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลพิจารณาตามจำนวนประชากรจากฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อให้มีข้อมูลเกี่ยวกับประชากรแฝงในพื้นที่เขตบางซื่อ ในการขอเพิ่มกรอบอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ของฝ่ายทะเบียน เพื่อการบริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง ก่อให้เกิดความพึงพอใจของประชาชนและลดปัญหาการร้องเรียน รวมถึงการแก้ไขปัญหาด้านอื่นๆ ในพื้นที่เขตบางซื่อ เช่น การจัดเก็บขยะ การบริการสาธารณสุข เป็นต้น

๓.๒ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับกรุงเทพมหานคร ในการวางแผนพัฒนา กรุงเทพมหานคร การวางผังเมือง ตลอดจนใช้ในการประกอบในการกำหนดนโยบาย การวางแผนพัฒนา โครงการต่างๆ และแก้ไขปัญหาประชากรแฝงที่เกิดขึ้นของกรุงเทพมหานคร

๔. เป้าหมาย

การกำหนดวิธีการสำรวจประชากรแฝง ได้แก่

๔.๑ การสำรวจโดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (แบบสำรวจออนไลน์)

๔.๒ การลงพื้นที่สำรวจประชากรแฝงตามสถานที่ต่างๆ เช่น ชุมชน บริษัท ห้างร้าน หอพัก อพาร์ทเมนท์ สถานศึกษา เป็นต้น

๔.๓ การส่งหนังสือแจ้งเจ้าบ้าน

๕. ความรู้ที่นำมาใช้ในการจัดทำรายงานฯ

๕.๑ การวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis)

กลยุทธ์เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับองค์กรเพราะองค์กรใช้กลยุทธ์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของตน โดยองค์กรจะกำหนดกลยุทธ์ได้นั้นต้องรู้สถานภาพหรือสถานะขององค์กรของตนเสียก่อน นอกจากนี้ยังต้องมีกระบวนการกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับตนเอง วิธีการและเทคนิคในการวิเคราะห์สถานะขององค์กรและกระบวนการกำหนดกลยุทธ์มีหลายวิธีด้วยกัน หนึ่งในวิธีการเหล่านี้ คือ กระบวนการวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis) ซึ่งเป็นวิธีการที่รู้จักและใช้กันอย่างแพร่หลาย ถูกคิดค้นในช่วงทศวรรษที่ ๑๙๖๐ – ๑๙๗๐ โดยศาสตราจารย์ อัลเบิร์ต ฮัมพรี (Albert Humphrey) เพื่อนำมาแสดงในงานสัมมนาที่มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด

๕.๑.๑ องค์ประกอบของการวิเคราะห์ SWOT

SWOT เป็นคำย่อมาจากคำว่า Strengths Weaknesses Opportunities และ Threats ประกอบด้วย

S : Strengths คือ “จุดแข็ง” หมายถึง ความสามารถและสถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นบวก ซึ่งองค์กรนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง การดำเนินงานภายในที่องค์กรทำได้ดี

W : Weaknesses คือ “จุดอ่อน” หมายถึง สถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นลบและด้อยความสามารถ ซึ่งองค์กรไม่สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง การดำเนินงานภายในที่องค์กรทำได้ไม่ดี

O : Opportunities คือ “โอกาส” หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่เอื้ออำนวยให้การทำงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการขององค์กร

T: Threats คือ “อุปสรรค” หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่ขัดขวางการทำงานขององค์กรไม่บรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นปัญหาต่อองค์กร

บางครั้งการจำแนกโอกาสและอุปสรรคเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะทั้งสองสิ่งนี้สามารถเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอาจทำให้สถานการณ์ที่เคยเป็นโอกาสกลับกลายเป็นอุปสรรคได้ และในทางกลับกัน อุปสรรคอาจกลับกลายเป็นโอกาสได้เช่นกัน ด้วยเหตุนี้องค์กรมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ของตนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์แวดล้อม

๕.๓.๒ หลักการสำคัญของ SWOT เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมต่างๆ ทั้งภายนอกและภายในองค์กร ซึ่งปัจจัยเหล่านี้แต่ละอย่างจะช่วยให้เข้าใจได้ว่ามีอิทธิพลต่อการดำเนินงานขององค์กรอย่างไร จุดแข็งขององค์กรจะเป็นความสามารถภายในที่ถูกใช้ประโยชน์เพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในขณะที่จุดอ่อนของ องค์กรจะเป็นคุณลักษณะภายในที่อาจจะทำลาย

ผลการดำเนินงาน โอกาสทางสภาพแวดล้อมจะเป็น สถานการณ์ที่ให้โอกาสเพื่อการบรรลุเป้าหมายองค์กร ในทางกลับกันอุปสรรคทางสภาพแวดล้อมจะเป็นสถานการณ์ที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ผลจากการวิเคราะห์ SWOT นี้จะใช้เป็นแนวทาง ในการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์ เพื่อให้ องค์กรเกิดการพัฒนาไปในทางที่เหมาะสม

๕.๓.๓ วิธีการวิเคราะห์ SWOT จะครอบคลุมขอบเขตของปัจจัยที่กว้าง ด้วยการ ระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคขององค์กร ทำให้มีข้อมูลในการกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายที่ จะถูกสร้างขึ้นมาบน จุดแข็งขององค์กร และแสวงหาประโยชน์จากโอกาสทางสภาพแวดล้อม และสามารถ กำหนดกลยุทธ์ที่มุ่งเอาชนะอุปสรรคทางสภาพแวดล้อมหรือลดจุดอ่อนขององค์กรให้มีน้อยที่สุดได้ ภายใต้การวิเคราะห์ SWOT นั้น จะต้องวิเคราะห์ทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร โดยมีขั้นตอนดังนี้

๑) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร จะเกี่ยวกับการวิเคราะห์ และพิจารณาทรัพยากรและความสามารถภายในองค์กรทุกๆ ด้าน เพื่อที่จะระบุจุดแข็งและจุดอ่อนของ องค์กร แหล่งที่มาเบื้องต้นของข้อมูลเพื่อการประเมินสภาพแวดล้อมภายใน คือ ระบบข้อมูลเพื่อ การบริหารที่ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งในด้านโครงสร้าง ระบบ ระเบียบ วิธีปฏิบัติงาน บรรยากาศในการทำงาน และทรัพยากร (คน เงิน วัสดุ การจัดการ) ค่านิยมองค์กร รวมถึงการพิจารณาผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ขององค์กร เพื่อที่จะเข้าใจสถานการณ์และผลของวิธีการดำเนินการก่อนหน้านี้ด้วย

๒) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร เป็นการวิเคราะห์ถึง ปัจจัยต่างๆ ที่อยู่ภายนอกองค์กรว่าจะมีผลกระทบในทางบวกหรือทางลบต่อการดำเนินงานขององค์กร ปัจจัยภายนอกที่มีผลในทางบวกหรือช่วยส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กร เรียกว่า โอกาส และปัจจัย ที่มีผลทางลบหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานขององค์กร เรียกว่า ภัยคุกคามหรืออุปสรรค

๕.๓.๔ ผลการวิเคราะห์ SWOT ของสำนักงานเขตบางซื่อในการสำรวจประชากรแฝง เพื่อเร่งขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาของสำนักงานเขตบางซื่อ สามารถนำแนวคิดการวิเคราะห์ SWOT มาวิเคราะห์ได้ดังนี้

SWOT Analysis	
จุดแข็ง (Strengths) ๑. สำนักงานเขตบางซื่อมีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายในที่มีประสิทธิภาพ ๒. สำนักงานเขตบางซื่อมีเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง ๓. สำนักงานเขตบางซื่อมีเว็บไซต์ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลและข่าวสาร ๔. สำนักงานเขตบางซื่อมีความพร้อมด้านบุคลากรและทรัพยากรในการดูแลระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ๕. ผู้บริหารทุกลำดับให้ความสำคัญต่อการสำรวจประชากรแฝง	จุดอ่อน (Weaknesses) ๑. สำนักงานเขตบางซื่อไม่เคยมีข้อมูลจำนวนประชากรแฝง ๒. อัตรากำลังของบุคลากรในหน่วยงานไม่เพียงพอต่อการดำเนินการสำรวจตรวจสอบจำนวนประชากรแฝง ๓. บุคลากรของสำนักงานเขตบางซื่อขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

SWOT Analysis	
โอกาส (Opportunities) ๑. กรุงเทพมหานครให้ความสำคัญกับการสำรวจจัดเก็บ และจัดทำระบบฐานข้อมูลตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี ๒. แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) และ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ -๒๕๖๔) ได้วางเป้าหมายให้มีศูนย์การขนส่งในเขตเมืองคือ เขตบางซื่อ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชากรเมืองที่เพิ่มขึ้น ๓. การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริง ๔. ประชาชนเข้าถึงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศได้สะดวกรวดเร็วและแพร่หลายมากขึ้น	อุปสรรค (Threats) ๑. ประชาชนไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญของการสำรวจประชากรแฝง เนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์ ๒. ประชาชนส่วนมากต้องประกอบอาชีพ ไม่มีเวลาในการให้ข้อมูล ๓. ประชาชนบางส่วนขาดความเข้าใจในการตอบแบบสอบถามออนไลน์

๕.๒ วงจรการบริหารงานคุณภาพ PDCA

PDCA คือ วงจรที่พัฒนามาจากวงจรที่คิดค้นโดยนักสถิติ Walter Shewhart ผู้บุกเบิกการใช้สถิติสำหรับวงการอุตสาหกรรม วงจรนี้เริ่มเป็นที่รู้จักกันมากขึ้นเมื่อพัฒนาขึ้นโดย W. Edwards Deming ปรมาจารย์ด้านการบริหารคุณภาพ เผยแพร่ให้เป็นเครื่องมือสำหรับปรับปรุงกระบวนการทำงานของพนักงานภายในโรงงานให้ดีขึ้น และช่วยค้นหาปัญหาอุปสรรคแต่ละขั้นตอนการผลิตโดยพนักงานเอง จนวงจรนี้เป็นที่รู้จักกันในชื่อว่า วงจร Deming ต่อมาแนวความคิดในการใช้วงจร PDCA นั้นสามารถนำมาใช้ในทุกกิจกรรม เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพการดำเนินงานซึ่งประกอบด้วย

- **Plan (วางแผน)** คือ การวางแผนงานการดำเนินงานอย่างรอบคอบ ทั้งในหัวข้อที่ต้องการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง พัฒนาสิ่งใหม่ๆ และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดขึ้น

- **Do (ปฏิบัติตามแผน)** คือ การปฏิบัติตามวิธีการและขั้นตอนในแผนงานที่ได้กำหนดไว้อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่องโดยต้องเก็บรวบรวมและบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

- **Check (ตรวจสอบ/ประเมินผล)** คือ การตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของแผนงานว่ามีปัญหาอะไรที่เกิดขึ้น จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไขแผนงาน ในขั้นตอนใดบ้าง

- **Act (ปรับปรุงแก้ไข)** คือ การนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขส่วนที่มีปัญหาหรือถ้าไม่มีปัญหาใดๆ ก็ยอมรับแนวทางปฏิบัติตามแผนงานที่ได้ผลสำเร็จ เพื่อนำไปใช้ในการทำงานครั้งต่อไป

เมื่อได้วางแผน (P) กำหนดขั้นตอน วิธีการ และแนวทางการดำเนินการสำรวจ ประชากรแฝงในพื้นที่เขตบางซื่อแล้วจะต้องนำไปปฏิบัติ (D) อย่างจริงจัง จึงจะทำให้งานประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และ เป้าหมายที่วางไว้ เมื่อได้ดำเนินการสำรวจประชากรแฝงตามแผนได้ ๔ เดือน ต้องมีตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน (C) หากพบปัญหาจะดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุง (A) แผนการดำเนินงานในส่วนที่มีปัญหาหรือดำเนินการ ไม่สำเร็จ โดยทำการค้นหาแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมต่อไป เป็นเช่นนี้วนไปตลอดกระบวนการ จนกว่างานจะประสบผลสำเร็จเป็นวงจร PDCA ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

๕.๓ หลักการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการนั้น โดย International Association for Public Participation ได้แบ่งระดับของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น ๕ ระดับ ดังนี้

๕.๓.๑ การให้ข้อมูลข่าวสาร (Information) เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด แต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกที่โครงการจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ โดยวิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่างๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ผ่านทางสื่อ การจัดนิทรรศการ จัดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การติดประกาศ การให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

๕.๓.๒ การรับฟังความคิดเห็น/การปรึกษาหารือ (Consultation) เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของโครงการด้วยวิธีต่างๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น และการจัดเวทีสาธารณะ เป็นต้น

๕.๓.๓ การเกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาท (Involvement) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะแนวทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของโครงการ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ การปรึกษาพิจารณา และการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย เป็นต้น

๕.๓.๔ ความร่วมมือ (Collaboration) เป็นการให้กลุ่มประชาชนผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วมโดยเป็นหุ้นส่วนกับโครงการในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ เป็นต้น

๕.๓.๕ การเสริมอำนาจแก่ประชาชน (Empowerment) เป็นขั้นตอนที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุดโดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่างๆ และการมอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมดในโครงการกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น

สำหรับแนวทางการสำรวจประชากรแฝงในพื้นที่เขตบางซื่อที่สำคัญ คือ การให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ๒ ระดับ คือ ๑) การให้ข้อมูลข่าวสาร (Information) เพื่อสร้างการรับรู้ผ่านช่องทางต่างๆ ได้แก่ การให้ข้อมูลประชากรแฝงผ่านแบบสอบถามออนไลน์ หรือ การให้ข้อมูลในรูปแบบของการตอบแบบสำรวจ และ ๒) ความร่วมมือ (Collaboration) โดยจะเปิดโอกาสให้กลุ่มประชาชนผู้แทนชุมชนหรือตัวแทนชุมชนร่วมเป็นคณะกรรมการปฏิบัติงานตามโครงการ

เพื่อร่วมกันสำรวจประชากรแฝงในพื้นที่เขตบางซื่อ ซึ่งเป็นการส่งเสริมกำลังเจ้าหน้าที่ และเป็นการร่วมดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตรงตามข้อเท็จจริงและบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

๕.๔ แนวความคิดการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ พ.ศ.๒๕๓๕ กล่าวไว้ว่า “เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง ความรู้ในผลิตภัณฑ์หรือในกระบวนการดำเนินงานใดๆ ที่อาศัยเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ คอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์ การติดต่อสื่อสาร การรวบรวมและการนำข้อมูลมาใช้อย่างทันการณ์ เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพทางการผลิต การบริการ การบริหารและการดำเนินงาน รวมทั้งเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ซึ่งจะส่งผลต่อความ ไตเปรียบ ทาง เศรษฐกิจกิจการค้าและการพัฒนาคุณภาพชีวิต และคุณภาพของประชาชนในสังคม”

หรืออาจกล่าวได้ว่า “เทคโนโลยีสารสนเทศ” หมายถึง เทคโนโลยีสารสนเทศที่ เกี่ยวกับการดำเนินงานต่างๆ เพื่อจัดทำสารสนเทศไว้ใช้งาน ซึ่งประกอบด้วยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีโทรคมนาคมเป็นหลัก และยังรวมถึงเทคโนโลยีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำข้อมูลข่าวสาร มาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยมีคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการจัดการและจัดเก็บข้อมูล ส่วนการสื่อสาร โทรคมนาคม ไซเบินสื่อในการจัดส่งข้อมูลเผยแพร่ภาพและเสียงออกไปเพื่อสื่อสารกัน

๖. กรอบแนวทางการดำเนินการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

เมื่อได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และทำการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานของ การดำเนินการแล้ว จึงนำมากำหนดเป็นกรอบแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

๖.๑ เสนออนุมัติโครงการสำรวจประชากรแฝง เพื่อเร่งขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาใน พื้นที่เขตบางซื่อ ใช้เวลาดำเนินการ ๑ เดือน

๖.๒ จัดตั้งคณะทำงานในการดำเนินการ ติดตาม ตรวจสอบ ตามโครงการสำรวจ ประชากรแฝง เพื่อเร่งขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาในพื้นที่เขตบางซื่อ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการเขตบางซื่อ เป็นประธาน ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตบางซื่อ เป็นรองประธาน หัวหน้าฝ่ายทุกฝ่ายและเจ้าหน้าที่แต่ละฝ่าย เป็นกรรมการและเจ้าหน้าที่ดำเนินการ หัวหน้าฝ่ายทะเบียน เป็นเลขานุการ หัวหน้างานทะเบียนราษฎร เป็นผู้ช่วยเลขานุการ ใช้เวลาดำเนินการ ๑ เดือน

๖.๓ เวียนแจ้งรายละเอียดโครงการและคำสั่งคณะทำงานให้เจ้าหน้าที่สำนักงานเขต บางซื่อที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อศึกษารายละเอียดของโครงการ แนวทางการดำเนินการต่างๆ ใช้เวลา ในการดำเนินการ ๑ เดือน

๖.๔ ประชุมชี้แจงรายละเอียดของโครงการ แนวทางการปฏิบัติงาน และมอบหมาย หน้าที่ ใช้เวลาดำเนินการ ๑ เดือน

๖.๕ ออกแบบแบบสำรวจประชากรแฝง ซึ่งประกอบด้วย จำนวนประชากรแฝง ทั้งหมด จำนวนประชากรแฝงแยกชายหญิง และเหตุผลการอยู่อาศัยของประชากรแฝงในพื้นที่เขตบางซื่อ และจัดสร้างแบบฟอร์มการสำรวจประชากรแฝงออนไลน์ ใช้เวลาดำเนินการ ๒ เดือน

๖.๖ ส่งแบบสำรวจประชากรแฝงออนไลน์ ตามช่องทางของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น เว็บไซต์ , เฟสบุ๊ก แอปพลิเคชันไลน์ เป็นต้น เพื่อแจ้งให้ประชาชนได้ทราบและตอบข้อมูลกลับ ใช้เวลาดำเนินการ ๑๕ วัน

๗. ระยะเวลาดำเนินการ

ดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ ระยะเวลาดำเนินการ ๑๒ เดือน ระหว่างเดือน ตุลาคม ๒๕๖๑ - กันยายน ๒๕๖๒

๘. งบประมาณ

ไม่ใช้งบประมาณ

๙. แนวทางการติดตามและประเมินผล

วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	วิธีการ/เครื่องมือ
๑. เพื่อให้มีข้อมูลเกี่ยวกับประชากรแฝงในพื้นที่เขตบางซื่อ ในการขอเพิ่มกรอบอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ของฝ่ายทะเบียน เพื่อการบริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง ก่อให้เกิดความพึงพอใจของประชาชนและลดปัญหาการร้องเรียน	การกำหนดวิธีการสำรวจประชากรแฝงได้แก่ ๑. การสำรวจโดยการ ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (แบบสำรวจออนไลน์) ๒. การลงพื้นที่สำรวจประชากรแฝงตามสถานที่ต่างๆ เช่น ชุมชน บริษัท ห้างร้าน หอพัก อพาร์ทเมนท์	๑. สำนักงานเขตบางซื่อ มีข้อมูลจำนวนประชากรแฝง ๒. สำนักงานบางซื่อมีวิธีการสำรวจประชากรแฝงอย่างเป็นระบบ	๑. แต่งตั้งคณะทำงานการสำรวจประชากรแฝงของสำนักงานเขตบางซื่อ ๒. รายงานข้อมูลประชากรแฝงที่จัดทำเป็นประจำทุกเดือน ๓. การประชุมเพื่อติดตามการดำเนินงานตามโครงการ
๒. เพื่อใช้เป็นข้อมูลให้กับกรุงเทพมหานคร ในการวางแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร การวางผังเมือง ตลอดจนใช้ประกอบในการกำหนดนโยบายการวางแผนพัฒนาโครงการต่างๆ	๓. การส่งหนังสือแจ้งเจ้าบ้าน		

๑๐. ข้อเสนอแนะ

๑๐.๑ กรุงเทพมหานครควรสนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงข้อมูลเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อผสมผสานพัฒนาประสิทธิภาพของข้อมูล

๑๐.๒ กรุงเทพมหานครสามารถใช้ข้อมูลประชากรแฝงที่ได้จากการสำรวจ ในการวางแผน พัฒนากรุงเทพมหานครและการวางผังเมือง

๑๐.๓ ข้อมูลประชากรแฝงที่ได้จากการสำรวจสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการวางแผนยุทธศาสตร์ชาติ

๑๐.๔ วิธีการสำรวจประชากรแฝงดังกล่าว สามารถใช้เป็นต้นแบบในการสำรวจ ประชากรแฝงในพื้นที่ต่างๆ ได้

ภาคผนวก

